

Η κοίμηση της Θεοτόκου (Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, Ομότιμος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

*«Η πηγή τής ζωής εν μνημείω τίθεται καί κλίμαξ πρὸς ουρανόν ο τάφος γίνεται».
(Προσόμοιον Μ.Εσπερινού Κοιμήσεως Θεοτόκου).*

Σήμερα, όπως καί σέ κάθε γιορτή αγίου τής Εκκλησίας μας, κάνουμε κάτι πού φαίνεται παράδοξο· γιορτάζουμε τόν θάνατο. Καί τό κάνουμε αυτό, όχι γιατί χαιρόμαστε γιά τόν θάνατο, αλλά γιατί χαιρόμαστε γιά τήν δύναμη πού μάς παρέχει η Εκκλησία νά υπερνικήσουμε τόν θάνατο. Γιορτάζουμε τόν θάνατο ως πρόσκαιρη κοίμηση. Τόν γιορτάζουμε όχι ως κάθοδο στόν άδη, αλλά ως άνοδο στόν ουρανό.

Σήμερα μάλιστα γιορτάζουμε τόν αγιότερο ανθρώπινο θάνατο. Γιορτάζουμε τήν αγιότερη ανθρώπινη κοίμηση· τήν κοίμηση τής Παναγίας· τήν κοίμηση τής μητέρας τού Θεού, τής μητέρας τής Ζωής. Καί γιορτάζουμε τήν κοίμηση αυτήν όχι μόνο ως γεγονός πού αφορά τό πρόσωπο τής Παναγίας, αλλά καί ως γεγονός πού αφορά όλους μας· όλους καί τόν καθένα μας.

Όλοι είμαστε θνητοί, όπως θνητή ήταν καί η Παναγία. Καί όλοι μας έχουμε τήν δωρεά τού Θεού νά ζήσουμε ως κοίμηση τόν θάνατο· δωρεά πού πρώτη δέχθηκε η Παναγία μέ τήν πρόθυμη αυτοπροσφορά της στήν πρόσκληση τού Θεού κατά τόν Ευαγγελισμό, νά δεχθεί νά γεννηθεί από αυτήν ο Χριστός: «Ιδού η δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατά τό ρήμά σου» (*Λουκ. 1,38*). Καί μέ τήν απόλυτη αυτή υπακοή της η Παναγία έκανε προσιτή σέ όλους μας τήν δωρεά τής νίκης εναντίον τού θανάτου.

Αλλά ο Χριστός, πού γεννήθηκε «εφάπαξ κατά σάρκα» από τήν Παναγία, γεννιέται έκτοτε διαρκώς «κατά πνεύμα» από αγάπη πρός τόν καθένα πού είναι πρόθυμος νά τόν δεχθεί· γίνεται βρέφος καί μορφοποιείται μέσα του μέ τίς αρετές (*βλ. Μαξίμου Ομολογητού, Κεφάλαια διάφορα 1,8, PG 90,1181AB*). Αντίστοιχα καί ο πιστός παίρνει πνευματικά τήν θέση τής Παναγίας καί γίνεται μέ τήν χάρη τού Θεού μητέρα τού Χριστού, όπως γίνεται καί αδελφός του καί μέλος τού ίδιου τού

σώματός του μέ τήν είσοδό του στήν Εκκλησία καί τήν συμμετοχή του στό Βάπτισμα καί τήν Θεία Ευχαριστία.

Ο ίδιος ο Χριστός μας είπε: «Μήτηρ μου καί αδελφοί μου ούτοί εισιν οι τόν λόγον τού Θεού ακούοντες καί ποιούντες αυτόν» (Λουκ. 8,21). Μητέρα μου καί αδελφοί μου είναι αυτοί πού ακούουν τόν λόγο τού Θεού καί τόν εφαρμόζουν. Όπως γιά τόν Χριστό, έτσι καί γιά τήν Παναγία καί γιά τόν κάθε πιστό, ο θάνατος δέν είναι τό τέλος τής ζωής του, δέν είναι αφανισμός του· είναι κοίμηση καί απαρχή μιάς νέας ζωής· ζωής αληθινής, ζωής αιώνιας. Γι αυτό καί η Παναγία, όπως λέγεται καί σέ ύμνο της πού ψάλλεται σήμερα στήν Εκκλησία, «θνήσκουσα, σύν τώ Υιώ εγείρεται διαιωνίζουσα» (Κοσμά Μελωδού, Κανών, ωδή α΄). Πεθαίνοντας δηλαδή, ανασταίνεται καί ζεί αιώνια μέ τόν Υιό της. Ως μητέρας τής Ζωής ζεί τήν αιώνια ζωή μέ τόν Αρχηγό τής Ζωής. Έτσι καί ο πιστός πού ζεί μέ πίστη στόν Χριστό μπαίνει μέ τόν θάνατό του σέ μία νέα προοπτική αθάνατης καί ουράνιας ζωής.

Αυτό λοιπόν πού ίσχυσε γιά τήν Παναγία, αυτό ισχύει καί γιά κάθε πιστό πού δέχεται καί εφαρμόζει τόν λόγο τού Θεού· ισχύει γιά κάθε πιστό πού σαρκώνει στή ζωή του τό θέλημα τού Θεού καί μιμείται τήν ταπείνωση τής Παναγίας. Αλλά καί όπως μέ τήν Παναγία πραγματοποιήθηκε «εφάπαξ» η κατά σάρκα γέννηση τού Χριστού, γιά νά ακολουθήσει σέ κάθε άνθρωπο η κατά πνεύμα γέννησή του, έτσι συντελέσθηκε μέ αυτήν η μετάστασή της στους ουρανούς, γιά νά ακολουθήσει γιά κάθε άνθρωπο η ανάσταση καί η μετάστασή του στήν αιώνια Βασιλεία τού Υιού της.

Η θεώρηση τού θανάτου ως κοιμήσεως ή ως φαινομένου πού μεταφέρει τόν άνθρωπο από τήν παρούσα πραγματικότητα στήν μέλλουσα, από αυτήν τήν ζωή σέ μιάν άλλη ζωή, καί μάλιστα σέ μιά ζωή ανώτερη καί πιό αληθινή, όπως πιστεύει ακράδαντα καί διδάσκει η Εκκλησία μας, υπήρχε ως υποψία στόν προχριστιανικό κόσμο: «Τίς οίδε, λέει ο αρχαίος ποιητής Ευριπίδης, ει τό ζήν μέν έστι κατθανείν, τό κατθανείν δέ ζήν νομίζεται βροτοίς»; Ποιός δηλαδή γνωρίζει, άν ο θάνατος είναι ζωή καί η ζωή πιστεύεται από τούς ανθρώπους ως θάνατος; Εξάλλου όλοι συμβαίνει νά ζούμε καταστάσεις ονείρου, πού είναι τόσο ζωντανές, πού δέν μπορούμε νά τίς ξεχωρίσουμε κάποτε από τίς πραγματικές.

Αυτό όμως πού υπήρχε ως υποψία στόν προχριστιανικό κόσμο ή υποδηλώνεται ως ονειρικό βίωμα στήν καθημερινή ζωή, βεβαιώνεται ως βιωματική αλήθεια καί ως τελική πραγματικότητα από τόν Χριστό καί τήν Εκκλησία. Όποιος πιστεύει στόν Θεό καί δέχεται τόν λόγο του μεταβαίνει «εκ τού θανάτου εις τήν ζωήν» (βλ. Ιω. 5,24). Τόν τελικό λόγο τής επίγειας ζωής μας δέν τόν έχει ο θάνατος αλλά η ζωή· η αιώνια καί ακατάλυτη ζωή.

Τήν μετάβαση αυτήν «εκ τού θανάτου εις τήν ζωήν» έζησε πρώτη στήν πληρότητά της μέ τήν ενσώματη μετάστασή της η Παναγία. Αυτή πού δέχθηκε τόν ενυπόστατο Λόγο τού Θεού καί τόν γέννησε ως άνθρωπο μέσα στόν κόσμο. Γι' αυτό η επέτειος τού θανάτου της δέν είναι επέτειος λύπης αλλά χαράς. Είναι επέτειος χαράς αλλά καί αιτία χαράς γιά όλους, γιατί είναι επέτειος νίκης εναντίον τού θανάτου καί εισόδου στήν αληθινή ζωή. «Τήν ζωήν η κυήσασα πρός ζωήν τήν αθάνατον μεταβέβηκε». Είναι η ζωηφόρος κοίμηση, γιά τήν οποία πανηγυρίζει ολόκληρη η κτίση: «Ουρανοί επαγάλλονται, καί Αγγέλων γέγηθε τά στρατεύματα· πάσα η γή δέ ευφραίνεται» απευθύνοντας εξόδια ωδή στήν Μητέρα τού Δεσπότη των όλων *(βλ. Προσόμοια Αίνων)*.

Όταν κάποιος χριστιανός είπε σέ έναν ασκητή ότι φοβάται πολύ, όταν σκέφτεται τόν θάνατο καί βλέπει τούς τάφους, εκείνος τού απάντησε: μή φοβάσαι· εκεί στόν τάφο θά βρείς τό κλειδί γιά νά ανεβείς στόν Παράδεισο. Αυτό πού λέει ο υμνογράφος τής Εκκλησίας μας γιά τήν Παναγία, αυτό ισχύει καί γιά κάθε πιστό χριστιανό πού πιστεύει στόν Χριστό καί τιμά τήν Παναγία: «Κλίμαξ πρός ουρανόν ο τάφος γίνεται».

Η πίστη αυτή υπήρχε πάντοτε στήν παράδοσή μας. Καί δέν υπήρχε μόνο ως διδασκαλία τής Εκκλησίας μας, αλλά καί ως κοινή συνείδηση τού λαού μας· ως πεποίθηση πού επηρέασε τή σκέψη μας καί αποτυπώθηκε στή γλώσσα μας. Κοίμηση δέν ονομάζουμε μόνο τόν θάνατο τής Παναγίας, αλλά καί τόν θάνατο κάθε πιστού. Στή γλώσσα μας όλοι οι πεθαμένοι χαρακτηρίζονται ως «κεκοιμημένοι». Καί οι τόποι, όπου τοποθετούνται οι νεκροί, ονομάζονται «κοιμητήρια».

Η χριστιανική πίστη είναι σέ τελική ανάλυση πίστη στήν ανάσταση. Αν αφαιρέσουμε από τόν Χριστιανισμό τήν ανάσταση, αδειάζουμε όλο τό περιεχόμενό του. Η ανάσταση είναι κάτι πού θά συμβεί μετά τόν θάνατο. Αυτό όμως δέν σημαίνει καί ότι είναι κάτι πού βιώνεται μόνο μετά τόν θάνατο. Η ανάσταση προσφέρεται στόν καθένα μας καί ως εμπειρία τής καθημερινής ζωής. Είναι η εμπειρία τής χριστιανικής αγάπης. Ο Ευαγγελιστής Ιωάννης στήν πρώτη επιστολή του γράφει: «Εμείς ξέρουμε ότι έχουμε περάσει από τόν θάνατο στήν ζωή, γιατί αγαπάμε τούς αδελφούς μας· όποιος δέν αγαπά τόν αδελφό του παραμένει στόν θάνατο» *(Αΐω.3,14)*. Μέ τήν αγάπη ανασταίνουμε τούς άλλους μέσα μας, έστω καί άν αυτοί έχουν από καιρό πεθάνει. Όπως καί αυτοί πού μάς αγαπούν μάς έχουν μέσα τους ζωντανούς όχι μόνο πρίν αλλά καί μετά τόν θάνατό μας.

Η γιορτή λοιπόν τής Κοιμήσεως τής Παναγίας είναι γιορτή τής αναστάσεώς της καί προαγγελος τής δικής μας αναστάσεως. Καί δέν είναι τυχαίο ότι ο λαός μας χαρακτηρίζει τήν σημερινή γιορτή ως «καλοκαιρινό Πάσχα». Μέ τό «ανοιξιάτικο Πάσχα» γιορτάζουμε τήν ανάσταση τού Χριστού, τήν νίκη του εναντίον τού

θανάτου, πού άνοιξε στόν κόσμο τήν οδό γιά τήν αιώνια ζωή. Μέ τό «καλοκαιρινό Πάσχα» γιορτάζουμε τήν πορεία τής Μητέρας τού Χριστού μας, τής Παναγίας, επάνω στην οδό πού άνοιξε ο Υιός της, ο Χριστός, γι αυτήν καί γιά ολόκληρο τόν κόσμο. Μέ τό ανοιξιάτικο καί τό καλοκαιρινό Πάσχα θεμελιώνεται καί υποδηλώνεται στόν κάθε Χριστιανό τό αιώνιο Πάσχα, η αιώνια ανάσταση, πού προσφέρεται στόν καθένα καί μπορεί νά βιωθεί από τόν καθένα όχι μόνο ως προσδοκία, αλλά καί ως καθημερινή εμπειρία ζωής, ως εμπειρία αγάπης.